

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. gruodžio 17 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Elektroninių ryšių tinklai ir paslaugos — Direktyva 97/13/EB — 4 ir 11 straipsniai — Direktyva 2002/20/EB — 6 straipsnis — Sąlygos, kurias galima nustatyti dėl bendrojo leidimo, radijo dažnių ir numerių naudojimo teisių, ir specifiniai įpareigojimai — 13 straipsnis — Rinkliava už teises įrengti įrenginius — Taikymo sritis — Provincijos teisės aktas — Mokestis už judriojo telefono ryšio tinklo bokštus ir (arba) siūstuvus ir imtuvus“

Byloje C-517/13

dėl *Tribunal de première instance de Namur* (Namiūro pirmosios instancijos teismas, Belgija) 2013 m. rugsėjo 11 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. rugsėjo 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Proximus SA, buvusi *Belgacom SA*, perėmusi *Belgacom Mobile SA* teises šios pradėtoje byloje,
prieš

Namiūro provinciją

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro antrosios kolegijos pirmininkas M. Ilešič, einantis trečiosios kolegijos pirmininko pareigas, teisėjai C. Toader, D. Šváby, E. Jarašiūnas (pranešėjas) ir C. G. Fernlund,

generalinis advokatas N. Wahl,

posėdžio sekretorius V. Tourrès, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. rugsėjo 3 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Proximus SA*, buvusios *Belgacom SA*, perėmusios *Belgacom Mobile SA* teises šios pradėtoje byloje, atstovaujamos advokatų H. De Bauw ir B. Den Tandt,
- Namiūro provincijos, atstovaujamos advokatų J. Bourtembourg ir N. Fortemps,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos J. Van Holm ir M. Jacobs, padedamų advokato J. Bourtembourg,
- Europos Komisijos, atstovaujamos J. Hottiaux ir L. Nicolae,

* Proceso kalba: prancūzų.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/20/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų leidimo (Leidimų direktyva) (OL L 108, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 337) 6 ir 13 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Proximus SA*, buvusios *Belgacom SA*, perėmusios *Belgacom Mobile SA* teises šios pradėtoje byloje, ir Namiūro provincijos (Belgija) ginčą dėl mokesčio už šios provincijos teritorijoje įrengtus judriojo telefono ryšio tinklo bokštus bei siūstuvus ir imtuvus.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 97/13/EB

- 3 1997 m. balandžio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/13/EB dėl bendros telekomunikacijų paslaugų srities bendrųjų leidimų ir individualių licencijų sistemos (OL L 117, p. 15) nuo 2003 m. liepos 25 d. panaikinta 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL L 108, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 349; toliau – Pagrindų direktyva) 26 straipsniu.
- 4 Kaip matyti iš Direktyvos 97/13 1, 3, 4 ir 5 konstatuojamųjų dalių, ši direktyva buvo priemonių, kurių imtasi siekiant visiško telekomunikacijų paslaugų ir infrastruktūrų liberalizavimo, dalis. Šiuo tikslu joje nustatyta leidimų išdavimo tvarkai taikoma bendroji sistema, siekiant, kad naujiems operatoriams būtų daug lengviau patekti į rinką. Pagal šią sistemą numatytos, pirma, taisyklės, susijusios su leidimų išdavimo procedūromis ir tokių leidimų turiniu, ir, antra, taisyklės, susijusios su dėl šių procedūrų atsirandančių piniginių prievolių, kurias valstybės narės gali nustatyti telekomunikacijų paslaugų sektoriuje veikiančioms įmonėms, pobūdžiu ar apimtimi.
- 5 Direktyvos 97/13 4 straipsnio „Bendrųjų leidimų sąlygos“ 1 dalyje buvo numatyta:

„Jeigu valstybės narės nustato, kad telekomunikacijų paslaugoms teikti turi būti gaunami bendrieji leidimai, tokiuose leidimuose pagrįstais atvejais gali būti nustatomos priedo 2 ir 3 punktuose nurodytos sąlygos. Šiais bendrais leidimais turi būti nustatyta mažiausiai sudėtinga įgyvendinti tvarka, užtikrinanti atitiktį taikytiniams esminiams reikalavimams ir kitiems viešojo intereso reikalavimams, nurodytiems priedo 2 ir 3 punktuose.“
- 6 Šios direktyvos 11 straipsnyje „Mokesčiai ir rinkliavos už individualias licencijas“ buvo nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad bet kokie iš įmonių reikalaujami su leidimų gavimo procedūromis susiję mokesčiai būtų skirti tik individualių licencijų išdavimo, administravimo, kontrolės ir įgyvendinimo procedūrų administracinėms sąnaudoms padengti. Mokesčiai už individualią licenciją turi būti proporcingi atliktam darbui, o informacija apie juos pakankamai išsamiai paskelbta ir lengvai prieinama.

2. Neatsižvelgiant į 1 dalį, kai naudojami riboti ištekliai, valstybės narės gali leisti savo nacionalinėms reguliavimo institucijoms nustatyti rinkliavas, skirtas optimaliam tokių išteklių panaudojimui garantuoti. Tokios rinkliavos turi būti nediskriminuojančios ir nustatomos visų pirma atsižvelgiant į poreikį skatinti naujų paslaugų plėtrą ir konkurenciją.“

Leidimų direktyva

7 Leidimų direktyvos 1 straipsnio „Tikslas ir taikymo sritis“ 2 dalyje nustatyta:

„Ši direktyva taikoma leidimams teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas.“

8 Šios direktyvos 2 straipsnio „Sąvokos“ 2 dalies a punkte numatyta, kad sąvoka „bendrasis leidimas“ turi būti suprantama kaip „pagal šią direktyvą valstybių narių sukurta teisinė sistema, užtikrinanti teises teikti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas ir nustatanti sektoriui specifinius įpareigojimus, kurie gali būti taikomi visiems ar tik tam tikro tipo elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms“.

9 Leidimų direktyvos 6 straipsnyje numatytos sąlygos, kurias galima taikyti bendrajam leidimui ir radijo dažnių bei numerių naudojimo teisėms, taip pat specifiniai įpareigojimai. Jo 1 dalyje nurodyta:

„Bendrajam leidimui teikti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas ir teisėms naudoti radijo dažnius bei numerius galima taikyti tik tas sąlygas, kurios atitinkamai išvardytos priedo A, B ir C dalyse. Tokios sąlygos turi būti objektyviai pagrįstos atsižvelgiant į atitinkamą tinklą ar paslaugą, nediskriminacinės, proporcingos ir skaidrios.“

10 Pagal Leidimų direktyvos 13 straipsnį „Mokesčiai už naudojimo teises ir teises įrengti įrenginius“:

„Valstybės narės gali leisti atitinkamai institucijai taikyti tokius mokesčius už radijo dažnių ar numerių naudojimą ar teises įrengti įrenginius ant valstybinės ar privačios nuosavybės, virš jos ar po ja, kurie atitinka būtinybę užtikrinti tokių išteklių optimalų naudojimą. Valstybės narės užtikrina, kad tokie mokesčiai būtų objektyviai pagrįsti, skaidrūs, nediskriminaciniai ir proporcingi savo paskirčiai, ir atsižvelgia į [Pagrindų direktyvos] 8 straipsnio tikslus.“

Belgijos teisė

11 1997 m. spalio 17 d. *conseil provincial de Namur* (Namiūro provincijos taryba, Belgija) priėmė mokesčių teisės aktą, kuriuo 1998 m. mokesčiais metais nustatė metinį mokestį už judriojo telefono ryšio tinklo bokštus bei siųstuvus ir imtuvus (toliau – mokesčių teisės aktas).

12 Mokesčių teisės akto 1 straipsnyje nustatyta, kad šis mokestis taikomas „Namiūro provincijos teritorijoje įrengtiems [judriojo telefono ryšio] tinklo bokštams bei siųstuvams ir imtuvams“.

13 Pagal šio mokesčių teisės akto 2 straipsnį šį mokestį „moka fiziniai ir juridiniai asmenys, naudojantys [judriojo telefono ryšio] tinklo bokštus ir (arba) siųstuvus ir imtuvus“.

14 Mokesčių teisės akto 3 straipsnyje numatyta, kad nagrinėjamo mokesčio dydis yra 100 000 Belgijos frankų (BEF) (apie 2 478 EUR) už kiekvieną judriojo telefono ryšio tinklo bokštą ir 50 000 BEF (apie 1 239 EUR) už kiekvieną šio tinklo siųstuvą ir imtuvą.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 15 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad *Belgacom Mobile SA*, kurios teisių perėmėja *Belgacom SA*, vėliau tapusi *Proximus SA*, yra viešojo elektroninių ryšių tinklo operatorė ir kad šiuo pagrindu ji yra Namiūro provincijos teritorijoje įrengtų judriojo telefono ryšio tinklo bokštų bei siųstuvų ir imtuvų savininkė ir naudotoja.
- 16 1999 m. Namiūro provincijos valdžios institucijos, remdamosi mokesčių teisės aktu, patvirtino pranešimą dėl *Belgacom Mobile SA* apmokestinimo 328 458,92 EUR dydžio pagrindinėje byloje ginčijamu mokesčiu 1998 m. Šį pranešimą dėl apmokestinimo *Belgacom Mobile SA* apskundė provincijos gubernatoriui. Šiam atmetus skundą, 2000 m. birželio 14 d. *Belgacom Mobile SA* padavė skundą *tribunal de première instance de Namur* (Namiūro pirmosios instancijos teismas).
- 17 Grįsdama prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui paduotą skundą *Belgacom Mobile SA* teigė, kad mokesčių teisės aktas nesuderinamas su Leidimų direktyva, nes jame nustatytas mokestis patenka į šios direktyvos taikymo sritį, tačiau netenkina jos 13 straipsnyje numatytą sąlygą.
- 18 Namiūro provincija nurodė, kad nagrinėjamu atveju Leidimų direktyvos negalima taikyti, nes pagrindinėje byloje ginčijamas mokestis nėra nei mokestis už bendrąją leidimą naudoti elektroninių ryšių tinklą, nei rinkliava už įrenginių įrengimą ant viešosios ar privačios nuosavybės, virš jos ar po ją.
- 19 Atsižvelgiant į šias pastabas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo abejonių dėl pagrindinėje byloje ginčijamo mokesčio atitikties Leidimų direktyvai.
- 20 Šiomis aplinkybėmis *tribunal de première instance de Namur* (Namiūro pirmosios instancijos teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar [Leidimų] direktyvos 13 straipsnis aiškintinas taip, kad pagal jį draudžiama nacionalinei arba vietos valdžios institucijai biudžeto tikslais, nesusijusiais su leidimo tikslais, savo teisės akte nustatyti mokestį už judriojo ryšio infrastruktūrą, naudojamą vykdyti veiklai, kuriai reikalingas bendrasis leidimas, suteiktas pagal minėtą direktyvą (prireikus atskiriant atvejį, kai ši infrastruktūra įrengta privačioje nuosavybėje, nuo jos įrengimo viešojoje nuosavybėje atvejo)?
2. Ar [Leidimų] direktyvos 6 straipsnio 1 [dalis] aiškintina taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinei arba vietos valdžios institucijai biudžeto tikslais, nesusijusiais su leidimo tikslais, savo teisės akte nustatyti mokestį už judriojo ryšio infrastruktūrą, kuris nėra viena iš sąlygų, išvardytų minėtos direktyvos priedo A dalyje, visų pirma todėl, kad jis nėra [šios direktyvos] 12 straipsnyje numatytas administracinis mokestis?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 21 Pirmiausia pažymėtina, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su Leidimų direktyva. Todėl Teisingumo Teismas pateiks prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašomą šios direktyvos aiškinimą. Tačiau, kaip nurodyta šios direktyvos 19 straipsnyje, ji įsigaliojo paskelbimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* dieną, t. y. 2002 m. balandžio 24 d., o remiantis 18 straipsniu ji taikoma tik nuo 2003 m. liepos 25 d. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Belgacom Mobile SA* 2000 m. liepos 14 d. paduotu skundu pagrindinėje byloje siekia, kad būtų panaikintas 1999 m. patvirtintas pranešimas dėl apmokestinimo, o tuo metu dar galiojo Direktyva 97/13.
- 22 Vis dėlto, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuotų, kad ginčui pagrindinėje byloje taikytina Direktyva 97/13, reikia nurodyti, kad šiame sprendime pateiktus atsakymus į užduotus klausimus galima taikyti ir šiam anksčiau galiojusiam teisės aktui.

- 23 Pažymėtina, kad iš esmės, viena vertus, Leidimų direktyvos 6 straipsnio 1 dalis atitinka Direktyvos 97/13 4 straipsnio 1 dalį, nes kiekviena iš šių nuostatų siekiama įtvirtinti sąlygas, kurias valstybės narės galėjo ar gali nustatyti bendrajame leidime. Kita vertus, Leidimų direktyvos 13 straipsnis atitinka Direktyvos 97/13 straipsnio 2 dalį, nes kiekviena iš šių nuostatų siekiama įtvirtinti valstybių narių galimybę tam tikromis sąlygomis nustatyti rinkliavas, atsižvelgiant į būtinumą užtikrinti optimalų ribotų įrenginių panaudojimą ir skatinti konkurenciją, vidaus rinkos vystymąsi, taip pat remti Sąjungos piliečių interesus. Iš šių nuostatų tarpusavio atitikties matyti, kad Leidimų direktyvos nuostatų aiškinimą galima taikyti atitinkamoms Direktyvos 97/13 nuostatomis.
- 24 Savo klausimais, kuriuos tikslinga nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Leidimų direktyvos 6 ir 13 straipsniai aiškintini taip, kad pagal juos draudžiama nustatyti pagrindinėje byloje ginčijamą mokesčių fiziniam ar juridiniam asmeniui, naudojančiam judriojo telefono ryšio tinklo bokštą ir (arba) siūstuvą ir imtuvą.
- 25 Remiantis Leidimų direktyvos 1 straipsnio 2 dalimi, ši direktyva taikoma leidimams teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas.
- 26 Šioje direktyvoje numatytos ne tik taisyklės, susijusios su bendrųjų leidimų išdavimo ar teisių naudoti radijo dažnius ar numerius suteikimo procedūromis ir tokių leidimų turiniu, bet ir nuostatos, susijusios su dėl šių procedūrų atsirandančių piniginių prievolių, kurių valstybės narės gali nustatyti elektroninių ryšių paslaugų sektoriuje veikiančioms įmonėms, pobūdžiu ar netgi apimtimi (žr. Sprendimo *Belgacom ir Mobistar*, C-256/13 ir C-264/13, EU:C:2014:2149, 29 punktą ir Sprendimo *Base Company*, C-346/13, EU:C:2015:649, 15 punktą).
- 27 Kaip matyti iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos, pagal Leidimų direktyvą valstybės narės gali rinkti tik tuos su elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikimu susijusius mokesčius ar rinkliavas, kurie numatyti šioje direktyvoje (Sprendimo *Base Company*, C-346/13, EU:C:2015:649, 16 punktas; šiuo klausimu taip pat žr. Sprendimo *Vodafone España ir France Telecom España*, C-55/11, C-57/11 ir C-58/11, EU:C:2012:446, 28 ir 29 punktus bei Sprendimo *Belgacom ir Mobistar*, C-256/13 ir C-264/13, EU:C:2014:2149, 30 punktą).
- 28 Darytina išvada, jog tam, kad Leidimų direktyvos nuostatos būtų taikomos pagrindinėje byloje ginčijamam mokesčiui, pareiga mokėti šį mokesčių turi būti susijusi su bendrojo leidimo, kuriuo pagal Leidimų direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punktą užtikrinama teisė teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, išdavimo procedūra (Sprendimo *Base Company*, C-346/13, EU:C:2015:649, 17 punktas; šiuo klausimu taip pat žr. Sprendimo *Fratelli De Pra ir SAIV*, C-416/14, EU:C:2015:617, 41 punktą; Sprendimo *Komisija / Prancūzija*, C-485/11, EU:C:2013:427, 30, 31 ir 34 punktus bei Sprendimo *Vodafone Malta ir Mobisle Communications*, C-71/12, EU:C:2013:431, 24 ir 25 punktus).
- 29 Dėl šio aspekto Teisingumo Teismas priminė, viena vertus, kad Leidimų direktyvos 6 straipsnis susijęs su sąlygomis ir specifiniais įpareigojimais, kurie gali būti nustatomi dėl bendrojo leidimo ir radijo dažnių ar numerių naudojimo teisių. Šiame straipsnyje numatyta, kad bendrajam leidimui teikti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas ir teisėms naudoti radijo dažnius bei numerius galima taikyti tik tas sąlygas, kurios išvardytos šios direktyvos priedo A, B ir C dalyse (Sprendimo *Belgacom ir Mobistar*, C-256/13 ir C-264/13, EU:C:2014:2149, 26 punktas).
- 30 Kita vertus, jis pažymėjo, kad Leidimų direktyvos 13 straipsnyje nurodyti ne visi mokesčiai, taikomi infrastruktūrai, kuri reikalinga elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms teikti (Sprendimo *Belgacom ir Mobistar*, C-256/13 ir C-264/13, EU:C:2014:2149, 34 punktas ir Sprendimo *Base Company*, C-346/13, EU:C:2015:649, 18 punktas).

- 31 Iš tiesų šis straipsnis susijęs su apmokestinimo mokesčiais už teises naudoti radijo dažnius ar numerius ar teises įrengti įrenginius ant valstybinės ar privačios nuosavybės arba po ja tvarka (Sprendimo *Belgacom ir Mobistar*, C-256/13 ir C-264/13, EU:C:2014:2149, 31 punktą ir Sprendimo *Base Company*, C-346/13, EU:C:2015:649, 19 punktą).
- 32 Nagrinėjama atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje ginčijamą mokestį „moka fiziniai ir juridiniai asmenys, naudojančys [judriojo telefono ryšio] tinklo bokštus ir (arba) siųstuvus ir imtuvus“.
- 33 Iš Teisingumo Teismui pateiktų pastabų matyti, kad apmokestinimo šiuo mokesčiu, nustatytu fiziniams ir juridiniam asmeniui, naudojančiam judriojo telefono ryšio tinklo bokštą ir (arba) siųstuvą ir imtuvą – nesvarbu, ar jis turi pagal Leidimų direktyvą išduotą leidimą – momentas nėra susijęs su bendrojo leidimo, leidžiančio įmonėms teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, išdavimo procedūra ir su bendruoju leidimu, kaip tai suprantama pagal Leidimų direktyvos 6 straipsnio 1 dalį, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 34 Be to, pagal Teisingumo Teismo praktiką Leidimų direktyvos 13 straipsnyje vartojamos sąvokos „įrenginiai“ ir „įrengimas“ reiškia atitinkamai fizinę infrastruktūrą, reikalingą elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms teikti, ir jos fizinį įdiegimą ant atitinkamos viešosios ar privačios nuosavybės (Sprendimo *Belgacom ir Mobistar*, C-256/13 ir C-264/13, EU:C:2014:2149, 33 punktą ir Sprendimo *Base Company*, C-346/13, EU:C:2015:649, 21 punktą).
- 35 Taigi, nors pagrindinėje byloje ginčijamas mokestis taikomas fiziniams ir juridiniam asmeniui, naudojančiam judriojo telefono ryšio tinklo bokštą ir (arba) siųstuvą ir imtuvą, t. y. fizinę infrastruktūrą, reikalingą elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms teikti, negalima daryti išvados, kad šis mokestis turi rinkliavos už teisę įrengti įrenginius, taikomos įmonėms, teikiančioms elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, požymių.
- 36 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus atsakyti, kad Leidimų direktyvos 6 ir 13 straipsniai aiškintini taip, kad pagal juos nedraudžiama nustatyti tokio mokesčio, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, fiziniams ar juridiniam asmeniui, naudojančiam judriojo telefono ryšio tinklo bokštą ir (arba) siųstuvą ir imtuvą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 37 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/20/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų leidimo (Leidimų direktyva) 6 ir 13 straipsniai aiškintini taip, kad pagal juos nedraudžiama nustatyti tokio mokesčio, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, fiziniams ar juridiniam asmeniui, naudojančiam judriojo telefono ryšio tinklo bokštą ir (arba) siųstuvą ir imtuvą.

Parašai.